

kötet készítéséhez felhasznált szövegekből, a korszak tanulmányozásához ajánlott szakirodalomból, a „Hangtár” segítségével felidézhetjük a lemezen található zenerészleteket, a „Képtár”-ból a képeket, valamint szerepel itt egy ajánlólista az időkzakkal kapcsolatos oktatófilmekről is. Ebben a részben kapott helyet utóbb a lexikon is. E sorban a harmadik az ilyen kiadványoknál szokásos „Help”, vagyis a lemez használatát könnyítő-magyarázó leírás, valamint a készítésben közreműködők névsora.

Az ismertetés végére mindenképpen idekívánkozik egyetlen kritikai észrevétel, nevezetesen az, hogy a CD-n való megjelenítés egyik nagy lehetőségét nem használták ki az alkotók: a lemez használójának nincs lehetősége a teljes szövegű keresésre, ami pedig nagy segítség lehetne egy-egy személlyel, eseménnyel, fogalommal kapcsolatos, egy-egy kötetben való összes információ összegyűjtésére.

KEVEHÁZI KATALIN

Multimédia a magyar mint idegen nyelv oktatásában – Magyar mozaik III.

Az utóbbi néhány évben a multimédia megjelent a magyar mint idegen nyelv oktatásában is. 1997-ben a londoni *Talk Now!* sorozatban jelent meg kezdőknek szóló magyar nyelvoktató anyag, amely elsősorban játékos formában igyekszik elsajátíttatni nyelvünket. Magyarországon először a Kossuth Kiadó jelentkezett hasonló, szintén kezdőknek szóló anyaggal (*Tanuljunk magyarul*, 1997). Nemrég a Debreceni Nyári Egyetem is elindította multimédiás oktatóanyagait: elsőként az intézmény *Hungarolingua* tananyagsorozatában megjelent regényadaptációkat dolgozták fel, s rövidesen megjelenik a kezdőknek szóló tananyag multimédiás átdolgozása is.

Nemrég látott napvilágot az Akadémiai Kiadó nagyszabásúra tervezett *Magyar mozaik* című kiadványsorozata haladóknak szóló III. részéhez illeszkedő CD-ROM. A Szabó László vezetésével megalkotott, Hegedűs Rita és Oszkó Beatrix rövidesen megjelenő tankönyve alapján készült multimédiás oktatóanyag három fő részre oszlik:

1. A **Tananyag** címet viselő modul hat fő témakört mutat be rövid szövegek segítségével. Az egyes fejezetcímek: a) *Hírünk a világban* (itt többek között Kempelen Farkas, Szent-Györgyi Albert és Neumann János életéről olvashatunk). b) *Jó pap holtig tanul*: az olvasmányok egy ré-

sze a magyar nyelvről szól (Németh László és A. Sauvageot írása mellett nyelvművelő írások), van oktatástörténeti és az érettségi rendszerünket bemutató szöveg, illetve e fejezetben kapott helyett három, a vallásokról szóló írás is. c) *Munka után édes a pihenés*. A szabadidő és pihenés fejezetében olvashatunk a fővárosi kávéházakról, cukrászdákról és a falusi kocsmákról, a gyógyfürdőinkről, tévézési szokásainkról, s híres sportolónk közül Egerszegi Krisztina és Kovács „Kokó” István is felbukkan. d) *Ép testben ép lélek*. Az egészségmegőrzés témái: dohányzás, drogok, alvás, sírás, nevetés, szépségápolás. e) *Otthonunk a világ*. Ez eléggé heterogén fejezet, a témakörök: természetvédelem, világörökségünk, lakóhelyünk, Budapest élővilága, metrórendőrség. f) *Családi tűzhely*: fő téma (a nők szerepe a mai társadalomban, nőmozgalom, nő a középkorban) mellett Örkény szövegek is szerepelnek ebben a részben.

Az egyes fejezetekben eltérő számú szövegek kaptak helyet, az utolsó blokkban például csak hét szöveg van, míg a negyedikben 16. A szövegek jók, nem tankönyvízeek, könnyen taníthatók és humorosak. Az eredeti írások átvételénél jó lett volna feltüntetni, melyik honnan való.

A tananyag feldolgozását több módon végezhetjük:

a) A *nyelvtan* ikonra kattintva minden szövegben néhány problematikus grammatikai jelenség magyarázatát találjuk (az első fejezet Szent-Györgyiről szóló szövegében például: funkcióigék, a *jut* ige, az *előszócska*, névmások, a *szét-* és *össze-* jelentésárnyalatai). A grammatikai jelenségek a nyelvtani összefoglalóban is elérhetők (a haladó szinthez illeszkedően a főbb részei: ige, igekötők, határozók, igenevek, képzők, névmások, szórend, helyesírás).

b) *Kulcsszó*. A szerzők szavaival élve „egy-egy szöveg nehezebbnek ítélt vagy a téma szempontjából kiemelt szavait” lehet e funkcióval előhívni (az Egerszegi Krisztinát bemutató szövegben például: *legek királynője*, *ballábas zseni*, *dinamitöklű*, *szellőléptű*, *nevesincs senki*, *izompacsirta*, *400 vegyes*, *ötkarikás* stb.) Kénytelen vagyok a CD-vel kapcsolatos szórványos kritikák egyikét – s valószínűleg a legerősebbikét – itt megfogalmazni: a kulcsszavakra való kattintással a szó angol jelentését kapjuk meg, holott ezen a szinten természetsszerűleg elvárható lenne az egy nyelvű, magyar definíciók közreadása.

c) *Szótár*. A szótár anyaga a két főmodulban (tananyag és országismeret) előforduló szavakat tartalmazza. A szótár kétnyelvű (magyar–angol), itt ugyancsak kénytelen vagyok az egy nyelvű szöveget hiányára felhívni a figyelmet. A másik hiányosság: jó lett volna, ha a szövegből egy-egy szóra (például a jobb egér gombbal) rákattintva a tanuló azonnal meg-

kaphatná a jelentést, s nem kellene kimennie a főmenüből. Sajnos, a szótár vizuálisan az anyag leggyengébb része (ami a Windows gördülő-sávjának sok bosszúságra okot adó, ismert problémájának következménye).

d) *Gyakorlatok*. A szövegek feldolgozását sokféle (elsősorban lexikai) gyakorlat segíti (feleletválasztós, beírós, igaz–hamis, szórendező, összepárosító, tollbamondás stb.), szövegenként 3–6 gyakorlat fordul elő. Általában a blokkhoz tartozik egy-két „szövegek fölötti”, tematikus gyakorlat is, amely például az igeekötőket, a mellékmondatokat, a névutókat, a képzőket stb. gyakoroltatja. A gyakorlatok menüjének vizuális megoldása lehetett volna jobb... (Számomra csak ebben a fázisban derült ki, hogy az egyes fejezeteken belül a címek miatt képeznek elkülönülő blokkokat.)

e) *Fordítás*. Rákattintva a kijelölt szöveg angol fordítása kapható meg.

f) *Országismeret*. A CD-n külön országismereti rész található (erről bővebben a 2. pontban), de bizonyos anyagok innen is elérhetők. Nem minden olvasmány tartalmaz országismereti információt, s ezek felbukkanása esetlegesnek – bár nagyon hasznosnak – tűnik. Az első fejezetben például lehívható Neumann János és Szilárd Leó életrajza, ill. Magyarország története, a másodikban a magyar nyelv eredete, vallásaink stb.

g) *Hang*. Multimédiás oktatóanyag természetesen nem képzelhető el hang nélkül. A szövegek meghangosítása nagyon jó: meg lehet hallgatni egész szövegeket is, és kijelölt részeket is. A tanulás szempontjából nagyon fontos, hogy a hang jó minőségű, s késedelem nélkül visszaugrik a kijelölt rész elejére, ráadásul számláló mutatja az eltelt időt. Sajnos – ugyanúgy, mint a szótár funkció esetében – a külalak itt is „nagyon windows-os”, a gördítő-sávok nem illenek az egyébként szép felületbe.

h) A diák tudását *ismétlő tesztek* segítségével mérheti le, ahol is a tíz kérdésre adott válaszát értékeli a gép, világos, áttekinthető módon.

i) A tananyagot *nyomtatás* funkció teszi teljessé.

2. Rendkívül gazdag a CD másik fő egysége, az **országismereti rész**, ahol szintén rövid (néhol esetlegesen kiragadottnak tűnő) szövegek segítségével kaphat képet a nyelvtanuló Magyarországról. Az egyes fejezetek: *Általános információk* (államszervezet, földrajz, történelem, növény- és állatvilágunk, ipar és gazdaság, művelődéstörténet), *Amit a világ tud Magyarországról* (konyha, bor, gyógyvíz, porcelán stb.), *Amit még érdemes tudni* (világörökség, tőkebefektetések stb.), *Magyar tájak* (Budapest, Balaton stb.), *Hasznos tudnivalók* (közlekedés, idegenforgalom, pénzváltás

stb.) Ilyesformán a CD tehát egyszerre tölti be a haladóknak szóló nyelv-
oktató tananyag és az országismereti segédeszköz funkcióját.

Az egyes szövegek kiemelt szavai két funkciót keltenek életre, egy-
részt jelzik az *internetes elérés* útját (pl. az országgyűlésről: www.mkogy.hu, az időjárásról: www.met.hu, a borokról: www.borvirag.hu
stb.), másrészt pedig aktiválják a *fotógalériát*, ahol számos – nagyon jó
minőségű! – fotót lehet megtekinteni, a jáki templomtól és a gemenci er-
dőtől kezdve Hollókőn és Aggteleken keresztül a Hortobágyig és a Budai
Várig, de a híres magyar paprika és a szüretelés képe is felbukkan a kép-
tárban.

Az országismereti rész funkciói között – hasonlóan a tananyaghoz –
kérhetünk angol *fordítást*, és aktiválhatjuk a *szótárt* is. A tanuló ellenőrző
játékon is részt vehet, a *Kvíz* funkcióban tíz kérdést kap, a legváltozato-
sabb témakörökből, pl. Deák Ferenc és Balassi, 1956 és a Turulmadár,
Steindl Imre és FTC stb.

3. Az oktatóanyag harmadik része egy rendkívül előremutató, újszerű
kezdeményezés iskolapéldája. E multimédiás anyag újszerű vonása az **in-
ternetes csatlakozás** lehetősége: a CD felkínálja a Magyarországról szó-
ló internetes anyagok elérésének lehetőségét is.

A CD-ROM igényes kivitelű, vizuálisan szépen megtervezett alkotás.
A mozaikszerű tartalomjegyzék és a számos ikon remélhetőleg nemcsak
a számítógépes játékokon felnőtt fiatal generáció, hanem a hagyományos
eszközökhöz szokott tanuló számára is átlátható, könnyen kezelhető lesz.

MATICSÁK SÁNDOR

Hlavacska Edit–Hoffmann István–Laczkó Tibor–Maticsák Sándor:
Hungarolingua 3. Magyar nyelvkönyv haladóknak.
Debreceni Nyári Egyetem. 1999.

(Kis kitekintéssel a haladó szintű magyar mint idegen nyelv tankönyvekre)

Haladó nyelvkönyvekkel, tananyagokkal nincs elkényeztetve a ma-
gyar mint idegen nyelvet tanító (továbbiakban: MID) tanár. Örvendetes
tény, hogy kezdő tankönyvekből lassan-lassan már igényünk és ízlésünk
szerint válogathatunk, de ugyanez nem mondható el a haladó szintről. A
MID-nyelvkönyvírás „második hőskorából” való Bánhidy Zoltán–Jókey